המוכר את הבית פרק רביעי בבא בתרא סב.

ואי אמר ליה נכסי אפילו בתי ועבדי מצר לו מצר אחד ארוך ומצר אחד קצר אמר רב לא קנה אלא כנגד הקצר אמרו ליה רב כהנא ורב אסי לרב ויקנה כנגד ראש תור שתיק רב ומודה רב היכא דאיכא מצר ראובן ושמעון מחד גיסא ומצר לוי ויהודה מחד גיסא מדהוה ליה למכתב (ה) ליה דראובן כנגד לוי ודשמעון כנגד יהודה ולא כתב ליה שמע מינה כנגד ראש תור הוא דאמר ליה מצר ראובן מזרח ומערב ומצר שמעון צפון ודרום צריך למכתב ליה מצר ראובן רוחין תרין ומצר שמעון רוחין תרין איבעיא להו סיים לו את הקרנות מהו במין מהו בסירוגין

ואי א"ל נכסי אפילו בתים ועבדים. אבל מטלטלין לא ואע"ג דאמר במי שמת (לקמן דף קנ:) כל נכסי לפלוני גלימא איקרי נכסי לשון נכסי שאני דמשמע ריבוי יותר מנכסי דהכא אבל אין לחלק משום דהתם אמר כל נכסי דא"ל לחלק התם כדמחלק התם בין מטלטלי לכל מטלטלי ועוד י"ל דהתם מיירי במתנה דבעין יפה טוחן והכא במכר: **מצר** אחד ארוך ומצר אחד קצר. ומיירי שמכר לכל ד' רוחות כדפי' הקונטו' דאי לא מכר אלא מזרח ומערב ולא מכר לפון ודרום א"כ היכי קאמר ליה רב אסי ויקני כנגד ראש תור אדרבה ה"ל למפרן דלא ליקני אלא מנס אחד במזרח ומנס אחד במערב דהא אית ליה לרב אסי לקמן במכר לו מכר ראשון ושני ושלישי ומכר רביעי לא מכר לו דלא קנה אלא מנס אחד על פני כולו ומה שהקשה רבינו יצחק לפירוש הקונטרס אי מאחרבע רוחות מכר לו אמאי לא קנה אלא כנגד הקלר דאם כן אמאי מכר לו מכר רביעי לאו למימר דמצינן למימר מגריס הרמיב לו: **ומודה** רב. פי' בקונטרס קודם שנתק משמע דבשתק מודה להו אע"ג דלקמן (עמוד ב) שתק (רבא) לאביי אע"ג דלא הודה לו אלא שלא חס להשיבו הכא ליכא למימר הכי דרב בהנא ורב אסי הוו כמו תלמיד מבר לרב דאמרי' (מנחדרין דף ו:) דלסבריה לא הוו בריבוי ובריבוי מקומות רב מודה בשתק להם בפ"ק דב"ק (דף יח. ושם) גבי אין שמין לא לגנב ולא לגזלן דקאמרי' אדרבה מדאמרו ליה רב בהנא ורב אסי לרב דינא הכי ושתיק ש"מ שמין ולא אמר הא דשתיק משום דלא חס להשיב ובפ"ק דביצה (דף ו. ושם) גבי אפרוח שנולד ביו"ט דא"ל רב בהנא ורב אסי לרב וכי מה בין זה לענגל שנולד מן הטרפה ושתיק רב אמר רב יוסף מאי טעמא שתיק רב לימא להו הואיל ומוכן אגב אמו לכלבים וכן באחיהו נשך (ב"מ דף פט:) גבי ספינה אמר רב אגרא ופגרא א"ל רב בהנא ורב אסי לרב אי אגרא לא פגרא אי פגרא לא אגרא שתיק רב אמר רב ששת מאי טעמא שתיק רב לא שמיע ליה הא דתניא כו' משמע בכל הנהו דלא מפני שלא חס להשיב שתק אלא מפני שהודה: **מדהוה** ליה למכתב מצר שמעון בנגד יהודה. פירוש כנגד יהודה לבד ולא הו"ל למיכתב ראובן ומדכתב ראובן שמע מינה כנגד ראש תור קאמר ליה וגירסא זו אינה נראה דלמה ליה למינקט הא"ג דהשתא דלא לוי יהודה היה לו לדלג שהוא אחרון לכך גרים רשב"ם מדה"ל למיכתב ראובן כנגד לוי והשתא דלא יהודה ומ"מ קשיא לר"ת דהכי הוה ליה למימר מדלא הו"ל למיכתב שמעון וכתב שמע מינה כנגד ראש תור קאמר ליה ונראה לר"ת כגירסא ראשונה ולא קאי אעיקר מילתיה דרב דקאמר לא קנה אלא כנגד הקלר דא"כ הו"ל למימר מדלא הו"ל למיכתב ראובן אלא קאי אדיוק דכי היכי דקאמר רב דלא קנה אלא כנגד הקלר ה"ג אם מצר ראובן ושמעון מלד מזרח ומצר לוי חצי שדה מלד מערב ואלא לוי קרקע עולם דמודה רב דקנה כנגד האחרון כיון שלא מצא מה למצור ואהא קאמר דהיכא דמוצא למצור כגון לוי ויהודה מן המערב מודה רב דלא קנה כנגד האחרון אם דלג יהודה וגרסינן מדהו"ל למיכתב יהודה כנגד שמעון דאי גרסינן שמעון כנגד יהודה הלשון דחוק ופי' מגומגם דלא קאי אדברי רב אלא אדיוק ואין להקשות אמאי לא קאמר גמרא מודה רב אעיקר דבריו כדפירש הקונטרס ולימא מדלא הו"ל למיכתב כי שמא לא חשש הגמרא לפרש זה דפשיטא דלא אמר הכא דלא קנה אלא כנגד הקלר דודאי לא מכר לו מצר שמעון בחנם ולא הוצרך לפרש אלא אמאי לא קנה כנגד האחרון כיון שאמר לו מצר שמעון:

מצר ראובן דרוחין תרין. אע"פ שאם היה כותב לו קרקע שבין שדות לאובן ובין שדות שמעון לא היינו יכולין לומר שיקנה חצי (ד) שדה כזה דאם כן לא הוי בין שדות לאובן ושמעון (בזוית) ומיהו (ה) קאמר דקנה בחלכסון מקרן לקרן דהויא בין שדות שמעון ולאובן בזוית: **כמין גאם**. פירש ר"י מזרח ודרום דאמתי רוחות וקשה לפירושו דאם כן אמאי צריך למיכתב בעיל מצר לאובן לרוחין תרין ומצר שמעון לרוחין תרין אי קני כמין גאם ופירוש הקונטרס נראה עיקר: איתמר

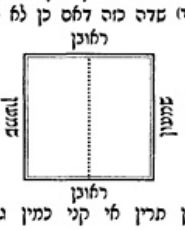

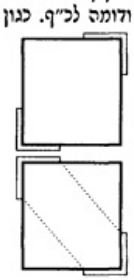

אואי אמר ליה נכסי אפילו בתי ועבדי מצר לו מצר אחד ארוך ומצר אחד קצר אמר רב בלא קנה אלא כנגד הקצר אמרו ליה רב כהנא ורב אסי לרב ויקנה כנגד ראש תור שתיק רב גומודה רב היכא דאיכא מצר ראובן ושמעון מחד גיסא ומצר לוי ויהודה מחד גיסא מדהוה ליה למכתב (ה) ליה דראובן כנגד לוי ודשמעון כנגד יהודה ולא כתב ליה שמע מינה כנגד ראש תור הוא דאמר ליה דמצר ראובן מזרח ומערב ומצר שמעון צפון ודרום הצריך למכתב ליה מצר ראובן רוחין תרין ומצר שמעון רוחין תרין איבעיא להו סיים לו את הקרנות מהו במין מהו בסירוגין

מגריס הרמיב לו: **ומודה** רב. פי' בקונטרס קודם שנתק משמע דבשתק מודה להו אע"ג דלקמן (עמוד ב) שתק (רבא) לאביי אע"ג דלא הודה לו אלא שלא חס להשיבו הכא ליכא למימר הכי דרב בהנא ורב אסי הוו כמו תלמיד מבר לרב דינא הכי ושתיק ש"מ שמין ולא אמר הא דשתיק משום דלא חס להשיב ובפ"ק דביצה (דף ו. ושם) גבי אפרוח שנולד ביו"ט דא"ל רב בהנא ורב אסי לרב וכי מה בין זה לענגל שנולד מן הטרפה ושתיק רב אמר רב יוסף מאי טעמא שתיק רב לימא להו הואיל ומוכן אגב אמו לכלבים וכן באחיהו נשך (ב"מ דף פט:) גבי ספינה אמר רב אגרא ופגרא א"ל רב בהנא ורב אסי לרב אי אגרא לא פגרא אי פגרא לא אגרא שתיק רב אמר רב ששת מאי טעמא שתיק רב לא שמיע ליה הא דתניא כו' משמע בכל הנהו דלא מפני שלא חס להשיב שתק אלא מפני שהודה: **מדהוה** ליה למכתב מצר שמעון בנגד יהודה. פירוש כנגד יהודה לבד ולא הו"ל למיכתב ראובן ומדכתב ראובן שמע מינה כנגד ראש תור קאמר ליה וגירסא זו אינה נראה דלמה ליה למינקט הא"ג דהשתא דלא לוי יהודה היה לו לדלג שהוא אחרון לכך גרים רשב"ם מדה"ל למיכתב ראובן כנגד לוי והשתא דלא יהודה ומ"מ קשיא לר"ת דהכי הוה ליה למימר מדלא הו"ל למיכתב שמעון וכתב שמע מינה כנגד ראש תור קאמר ליה ונראה לר"ת כגירסא ראשונה ולא קאי אעיקר מילתיה דרב דקאמר לא קנה אלא כנגד הקלר דא"כ הו"ל למימר מדלא הו"ל למיכתב ראובן אלא קאי אדיוק דכי היכי דקאמר רב דלא קנה אלא כנגד הקלר ה"ג אם מצר ראובן ושמעון מלד מזרח ומצר לוי חצי שדה מלד מערב ואלא לוי קרקע עולם דמודה רב דקנה כנגד האחרון כיון שלא מצא מה למצור ואהא קאמר דהיכא דמוצא למצור כגון לוי ויהודה מן המערב מודה רב דלא קנה כנגד האחרון אם דלג יהודה וגרסינן מדהו"ל למיכתב יהודה כנגד שמעון דאי גרסינן שמעון כנגד יהודה הלשון דחוק ופי' מגומגם דלא קאי אדברי רב אלא אדיוק ואין להקשות אמאי לא קאמר גמרא מודה רב אעיקר דבריו כדפירש הקונטרס ולימא מדלא הו"ל למיכתב כי שמא לא חשש הגמרא לפרש זה דפשיטא דלא אמר הכא דלא קנה אלא כנגד הקלר דודאי לא מכר לו מצר שמעון בחנם ולא הוצרך לפרש אלא אמאי לא קנה כנגד האחרון כיון שאמר לו מצר שמעון:

מצר ראובן דרוחין תרין. אע"פ שאם היה כותב לו קרקע שבין שדות לאובן ובין שדות שמעון לא היינו יכולין לומר שיקנה חצי (ד) שדה כזה דאם כן לא הוי בין שדות לאובן ושמעון (בזוית) ומיהו (ה) קאמר דקנה בחלכסון מקרן לקרן דהויא בין שדות שמעון ולאובן בזוית: **כמין גאם**. פירש ר"י מזרח ודרום דאמתי רוחות וקשה לפירושו דאם כן אמאי צריך למיכתב בעיל מצר לאובן לרוחין תרין ומצר שמעון לרוחין תרין אי קני כמין גאם ופירוש הקונטרס נראה עיקר: איתמר

רחבה מצד אחר ולא יותר מהו מי אמרי' נותנה לו בריבוע על פני כולה או דלמא כיון שלא מצר לו אלא ב' רוחות לא קנה אלא שתי רצועות כנגד המצר (הכי). מצר לו

ת) הלוזים פי' נסוף המסכתא

מסורת הש"ס

ה) מגר לו מאמרים לפונים שהוא כמין גמא ועלתה לינעיא ו מפיקו וקר"ל כל תיקו דממונא לקולא ויד הקונה על התחתונה ולינו ליקח אלא בפחות שכך הדין שלא לזוזיא ממון מיד מחזיקו כשסק ר"מ חולקין מפני שהוא ספק וכל פסיקא דממונא חולקין ולא נתברר לנו להכריע הלכה למעשה זה פי' רבינו חננאל. פרוץ ערך גם וצ"ע שלא הביאו שום אחד מהפוסקים וגם תבע ספי' ר"ת כמין שפירש ר"י בתוספות ד"ה כמין גאם. ב) [בדפוסי קונ'], הקנה. ג) [בדפוסי קונ'], ד) נ"ל שמעון. רש"ש. ה) רש"ל מ"ו [ועי' רש"ש]. ו) נ"ל רבה]. ז) רש"ל מ"ו. ח) נ"ל הוה אמינא.

הגהות הב"ח

(א) גמ' מדהוה ליה למכתב מצר דראובן כנגד לוי (ודשמעון כנגד יהודה) תא"מ. וכ"כ ניקמת המוס' היתה דשמעון כנגד יהודה וכשב"ם היה נורס בתקיעתו דראובן כנגד לוי והמדפיס הנמיס שתי הגירסות כפנים: (ב) רשב"ם ד"ה ויקנה כנגד וכו' מזרח קלר כדי פל"ל ואינה דאיכא נמתק: (ג) ד"ה היכא דאיכא כי' מדהוה ליה למכתב ראובן כנגד לוי מה:

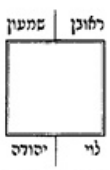

(ד) תוס' ד"ה מצר וכו' חצי שדה מה:

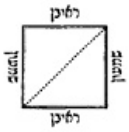

עין משפט נר מצוה

י א מי' פכ"ח מהל' מכירה הל' יח סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סי' ריח סעיף מד:

יא ב ג מי' סס הל' יג סמג שם טוש"ע ח"מ סי' ריט סעיף נ:

יב ד ה מי' סס הל' יד טוש"ע שם סעיף ה:

יג ו מי' שם הל' טז טוש"ע שם סעיף ד:

רבינו גרשום

מכר לו שדה ומצר לו מצר אחד ארוך. כגון מצר מזרחי ראובן על פני כל השדה שמכר לו ומצר אחר קצר כגון למערב השדה מצר שמעון ולא היה מגיע מיצרו אלא עד חצי השדה שמכר לו: אמר רב. הואיל וכן לא אולינן בתר מצר הארוך אלא בתר מצר הקצר ולא קנה בשדה אלא כשיעור משך מצרו של שמעון כנגדו עד מצר ראובן: אמרו ליה רב הונא ורב אסי. אמאי אמרת דלא קנה אלא שוה בשוה כנגד הקצר של שמעון ליקני כנגד ראש תור. כלומר היכא דאין מגיע מצר שמעון אלא כנגד חצי של ראובן ומשך מסוף מצר שמעון אצל השדה באלכסון עד סוף מצר ראובן וכך יקנה והיינו כעין ראש תור שלמעלה מרוחב ומלמטה מקצר: ומודה רב היכא דאיכא מצר ראובן ושמעון לצד מזרח השדה ומצר לוי ויהודה לצד מערב ואמר לו שדה זו שאני מוכר לך מצד מזרחי עומד ראובן ושמעון ומצד מערב שסמוך לדרום עומד מצר לוי ומצר יהודה לא מצר לו שסמוך ללוי היינו מצר לוי מצר אחר ארוך ומצר אחר קצר מדהו"ל למכתב נמי ומצר שמעון כנגד יהודה ולא כתב ליה אלא מצר ראובן ושמעון למזרח ומצר לוי למערב ולא כתב יהודה ש"מ דלא ניחא ליה דניקני ליה מסוף מצר לוי ועד יהודה אלא כעין ראש תור ולא יותר כמו שמצריירין. ואם אותה שדה שמכר לו היו לו לראובן משני צידיה בשדות כשיעור ארבה אחת במזרח ואחת במערב וכן לשמעון אחת לצפונה ואחת לדרומה צריך למכתב ליה המוכר מצר ראובן לרוחין תרין וכו' ואי כתב ליה הכי מקנה ליה כל השדה כולה מקנה לקצה לד' רוחותיה. אבל אי לא כתב ליה אלא מצר ראובן מזרח ומערב יש לומר שמא לצד מזרח קנה כולו ולצד מערב מעט וכן נמי מצד צפון קנה כולה ומצד דרום קצת מן דרום (ז). ואיכא למימר דשייר בשדה מקצת: איבעיא להו סיים לו הקרנות שעל זוית אחד של שדה קרן של מצר ראובן ועל זוית אחר קרן של מצר שמעון ועל זוית שלישי קרן מצר לוי ועל זוית רביעי קרן מצר יהודה (כי האי גוונא) ולא מצר לו כל אורך השדה על פני כולה ולא כל הרוחב אלא הזויות מהו מי אמרי' הואיל דמצר ד' קרנותיה כולה מכרה לו השדה על פני כולה או דלמא כיון דלא מצר לו כל ארכה וכל רחבה אלא הקרנות לא מכר לו אלא רצועות באלכסון ההולכות מקרן לקרן ב' רצועות ולא יותר (כי האי גוונא): כמין גמא מהו. שמצר לו מצרים שתים ראובן ארבה אחד ושמעון המצר (הכי). מצר לו

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com